

EDUKACJA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA PRACY I ERGONOMII

W maju 2003 roku Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy przedstawił na posiedzeniu Rady Ochrony Pracy "Informację o stanie i perspektywach edukacji w zakresie kultury bezpieczeństwa pracy w Polsce na różnych poziomach nauczania i kształcenia". Rada w przyjętym stanowisku zobowiązała instytucje, które przedłożyły pod obrady Rady materiały do przedstawienia za rok informacji o uzyskanych rezultatach wdrażania wniosków zawartych w stanowisku i przedłożonych materiałach.

Działania Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego

1. W zakresie wprowadzania do programów nauczania wszystkich typów szkół wiedzy z zakresu kultury bezpieczeństwa.

Aby wesprzeć realizację tego zadania w CIOP-PIB kontynuowano prace nad przygotowaniem nowoczesnych pomocy edukacyjnych do nauczania „Kultury bezpieczeństwa” dla czterech poziomów edukacji: klas 1-3 oraz 4-6 szkoły podstawowej, szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Materiały te składają się z odpowiednich, bogato ilustrowanych modułów tematycznych i stwarzają możliwość elastycznego wyboru treści programowych z zakresu kultury bezpieczeństwa w poszczególnych klasach. W strukturze modułu znajdują się jednostki lekcyjne, dla których opracowano kompletne narzędzia edukacyjne wraz ze wskazówkami metodycznymi dla nauczyciela i ucznia.

W roku szkolnym 2003/04 w 49 wytypowanych placówkach oświatowych, we wszystkich województwach, odbywa się pilotażowa weryfikacja tych materiałów. Koordynatorami tego procesu w szkołach są przeszkoleni wcześniej przez Instytut nauczyciele, wytypowani przez dyrektorów szkół. Uwagi i propozycje dotyczące treści, metodyki nauczania oraz narzędzi edukacyjnych zgłaszane są przez nauczycieli bezpośrednio po zakończonych lekcjach. Wypełniane są w tym celu specjalnie przygotowane ankiety. Uruchomiono także witrynę internetową, która służy do zgłaszania szczegółowych uwag i nowych propozycji. Pilotażowa weryfikacja materiałów zakończona zostanie do końca maja br.

Zebrane opinie, uwagi, propozycje modyfikacji i wzbogacenia materiałów zostaną uwzględnione przez zespół autorski w ostatecznej redakcji materiałów. Zakończenie prac przewidywane jest w końcu 2004 roku. Wykorzystanie i dystrybucja materiałów zależy od uzgodnień z Ministerstwem Edukacji Narodowej i Sportu. Do dyspozycji nauczycieli mogą być przekazane pomoce edukacyjne pozwalające na systemowe wdrażanie treści programowych z zakresu kultury bezpieczeństwa. Materiały mogą mieć postać klasyczną, mogą być wydane na CD oraz udostępniane za pośrednictwem Internetu.

Instytut w ostatnim roku poświęcał także wiele uwagi współpracy z środowiskiem akademickim. Działania w tym zakresie związane były głównie z promocją pakietu edukacyjnego wspierającego nauczycieli akademickich pn. „Nauka o pracy – bezpieczeństwo, higiena, ergonomia”. Materiał ten ma również wersję przeznaczoną dla studentów. Jest on również udostępniany za pośrednictwem Internetu.

W roku akademickim 2003/2004, kontynuowano także nauczania przedmiotu „Ergonomia i bezpieczeństwo pracy” na zaocznych studiach inżynierskich na odległość z wykorzystaniem sieci Internet.

Ze względu na istniejące potrzeby edukacyjne w zakresie bhp w tym środowisku oraz oczekiwania wielu studentów, którzy chcą kończyć specjalizowane studia, należy ponowić postulat wprowadzenia w uczelniach kierunku „bezpieczeństwo pracy i ergonomia”, a także wprowadzenie problematyki bezpieczeństwa pracy, higieny i ergonomii do minimów programowych, na wszystkich kierunkach studiów.

Zapowiedz przedstawicieli Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu na posiedzeniu Rady w 2003 roku, że w 2005 roku absolwenci szkół będą mieli podstawowe przygotowanie z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy przyjęta została z nadzieją na zwiększone zainteresowanie i działania resortu związane z praktyczną obecnością problematyki kultury bezpieczeństwa w edukacji szkolnej. Zapewnienie to stało się podstawą nowelizacji rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 28 maja 1996 roku w sprawie szczegółowych zasad szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, która polega między innymi na zniesieniu obowiązku odbywania szkoleń podstawowych. **Nadal jednak nie wiadomo, jak MENiS ma zamiar zrealizować ten obowiązek oraz jak będzie potwierdzane odbycie takiej edukacji absolwentów w systemie szkolnym.**

CIOP-PIB tradycyjnie oferuje podyplomowe przygotowanie nauczycieli do edukacji w zakresie kultury bezpieczeństwa oraz zaopatrzenie w niezbędne pomoce edukacyjne. 150 nauczycieli, którzy ukończyli dotąd takie studia w CIOP-PIB prowadzi już nauczanie tej problematyki z dużym powodzeniem.

2. W zakresie akredytacji jednostek zajmujących się szkoleniem w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

20 grudnia 2003 roku Minister Edukacji Narodowej i Sportu wydał rozporządzenie w sprawie akredytacji placówek i ośrodków prowadzących kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych. Wdrożony system akredytacji nie spełnia jednak postulatów Rady ponieważ zakłada dobrowolność akredytacji, a kryteria akredytacji są kryteriami możliwymi do spełnienia jedynie przez placówki oświatowe ściśle związane z systemem oświaty i w związku z tym trudne do spełnienia przez ośrodki szkoleniowe działające na podstawie prawa o działalności gospodarczej (np. wymóg posiadania systemu stałego doskonalenia zawodowego kadry, czy opracowywanie własnych materiałów metodyczno-dydaktycznych).

Nie można w związku z tym zakładać, że ośrodki prowadzące działalność szkoleniową w zakresie bhp będą licznie poddawać się procesowi akredytacji w tym dobrowolnym systemie.

Również proponowana nowelizacja rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 28 maja 1996 roku w sprawie szczegółowych zasad szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy nie zakłada tworzenia systemu obowiązkowej akredytacji oraz zasad oceny i nadzoru nad działalnością edukacyjną w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Wobec braku proponowanych przez ROP systemowych rozwiązań dotyczących obowiązkowej akredytacji ośrodków szkoleniowych prowadzących działalność edukacyjną w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, CIOP-PIB nadal rozwija wdrożony w 2000 roku dobrowolny system uznawania kompetencji jednostek edukacyjnych i certyfikacji kompetencji kadry tych jednostek w ramach państwowego systemu oceny zgodności. Zakładamy stworzenie w ten sposób pewnej "masy krytycznej" wykładowców przygotowanych do prowadzenia procesu edukacji w sposób odpowiadający rozwojowi zasobów ludzkich przygotowanych do działania w zróżnicowanych procesach pracy typowych dla gospodarki konkurencyjnej i opartej na wiedzy.